

Світлана КОЛОМІЄЦЬ

*Кандидат педагогічних наук, професор Національного технічного
університету України «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»
svitlanak29@gmail.com*

Тетяна МАСЛОВА

*Старший викладач Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Київ, Україна
tetiana.maslova@lil.kpi.ua*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ

Сучасна вища школа характеризується втіленням ідеї студентоцентризму, яка задекларована і прописана в угодах щодо розбудови європейського освітнього простору в рамках Болонського процесу. Характерною рисою студентоцентризму є прагнення реалізовувати в навчально-виховному процесі підхід, у якому цілісність внутрішнього світу людини забезпечує взаємозв'язок особистості й суспільства [3; 4]. В межах студентоцентрованого освітнього середовища студент із об'єкта перетворюється на самостійний, відповідальний, професійно умотивований суб'єкт освітньої діяльності, викладач виконує функції мотиватора, організатора, консультанта, а взаємодія викладача зі студентами відбувається у площині ефективної партнерської діяльності, взаємоповаги та взаємної відповідальності за результати навчання [1].

Дійсно, на основі опитувань проведених серед студентів і викладачів, а також в результаті ретельного вивчення академічних досліджень, було визначено сім загальних принципів навчання, за яких студент стає суб'єктом освітньої діяльності:

- студенти мають добрі взаємовідносини із викладачами, які вірять у потенціал кожного студента і покладають на них високі очікування;
- університет надає студентам необхідну підтримку, щоб задовольнити їх фізичні, психологічні потреби та потреби безпеки;
- у студентів є позитивне відчуття власної ідентичності; їх сприймають такими, якими вони є у контексті громадської та культурної спільноти;
- студенти беруть відповідальність за своє навчання, реалізуючи свої інтереси та мрії, а також мають свободу волевиявлення щодо формування освітнього середовища;

– у навчальному процесі студенти вирішують міждисциплінарні проблеми, які існують у реальному світі, отримуючи навички та знання, які будуть потрібні в майбутньому для життя та кар'єри;

– студенти успішно навчаються, досягають навчальних цілей і розвивають необхідні професійні та соціальні компетентності;

– освітній процес в університеті є гнучким, і студенти мають можливість обирати коли й де вони навчатимуться (в аудиторії, дистанційно вдома, на місцевих підприємствах тощо) [5].

Для ефективної реалізації студентоцентризму в університетському середовищі пропонується розглядати його у різних аспектах: філософському, суспільному, педагогічному, психологічному, особистісному, соціальному, та управлінському [3]. Філософський аспект полягає у використанні методологій особистісно-орієнтованого та диференційованого підходів до навчання, виявленні ціннісних аспектів освіти і їх постійний розвиток. Суспільний аспект передбачає системне нарощування й удосконалення ресурсів університету, впровадження сучасних інформаційних систем, мереж і ресурсів, дотримання принципу плюралізму в освіті шляхом застосування різних підходів та концепцій у викладанні навчальних дисциплін. Педагогічний аспект стосується укладання освітніх програм у відповідності до сучасних вимог ринку праці із залученням здобувачів до процесу обговорення їх змістовного наповнення, визначення адекватних критеріїв оцінювання результатів навчання та впровадження гнучких курикулумів та індивідуальних освітніх траєкторій. Психологічний та особистісний аспекти уможливають реалізацію творчого потенціалу студентів, підвищення рівня їх автономії, проектування індивідуальних траєкторій особистісного та професійного зростання та надання соціальної, психологічної, юридичної підтримки у вигляді он-лайн тренінгів, курсів та консультацій з різних питань. Під соціальним аспектом мається на увазі культивування академічної доброчесності та традицій відкритого і вільного висловлювання студентами своїх думок, пропозицій і побажань, розбудова університету на засадах соціального партнерства між викладачами і студентами, а також задоволення соціальних потреб студентів, їх громадянських прав, фінансово-економічних та юридично-правових запитів. Управлінський аспект включає в себе постійний моніторинг якості освітніх послуг та заохочення студентів до участі у програмах академічної мобільності, грантових освітніх програмах, до роботи в студентських наукових гуртках, творчих групах тощо [2; 3].

Втілення студентоцентризму у всіх його аспектах стає можливим за умови, що університет має відповідні ресурси, серед яких зокрема є такі: інтелектуально-комунікативний (постійно діючі психолого-соціальні служби, висококваліфіковані науково-педагогічні працівники), організаційний (складання зручного розкладу, наявність вибіркового дисциплін, широкий вибір тематик науково-дослідної роботи, баз практик тощо), навчально-методичний (сучасне початково-методичне забезпечення), інформаційний (добре розвинуті інформаційні системи, включаючи веб-сайти університету, репозитарії, цифрові бібліотеки), технологічний (ефективне застосування технології для навчання та контролю й оцінювання) і матеріально-технічний (новітнє обладнання та інфраструктура, що враховує різноманітні потреби студентів, у тому числі особливі освітні потреби) [1].

Отже, ідеї студентоцентризму є підґрунтям проектування освітнього середовища, яке забезпечує умови для активної освітньої діяльності здобувачів при набутті необхідних компетенцій, зростання їх відповідальності за власне навчання, сприяння втіленню їх прагнень до творчості, саморозвитку, самоорганізації та самореалізації у майбутній професійній діяльності. На практиці, це зокрема означає відхід від монологічного викладання матеріалу до творчої співпраці викладача та здобувача, побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу та надання студентам можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Для реалізації усіх аспектів студентоцентризму університет повинен мати достатні матеріально-технічні, інтелектуально-комунікативні, навчально-методичні та інші ресурси.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Заблоцька О.С., Ніколаєва І.М. Студентоцентризм як тренд сучасної освіти. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2021. Випуск 194. С. 29–33.
2. Ілійчук Л. В. Шляхи реалізації ідеї студентоцентризму у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 12-13 травня 2022 р.). Запоріжжя: Вид-во Хортицької національної академії, 2022. С. 335-337.
3. Опачко М. В., Козловська І. М., Ключковська І. М. Реалізація студентоцентрованого підходу в сучасних умовах розвитку вищої школи. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2021. Вип. 2 (49). С. 129-134.

4. Удич З. І., Шульга І. М., Миронова Л. А. Студентоцентричний підхід в умовах цифровізації навчання. Інноваційна педагогіка : науковий журнал. Одеса : Гельветика, 2023. Вип. 56. Т. 2. С. 151-154.
5. Learning Must Be Student-Centered. Education Evolving. URL: <https://www.educationevolving.org/learning>

Любов КОНДРАТЮК

*Кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та суспільних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
kondrliuba@ukr.net*

Світлана ШЕВЧУК

*Кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Поліського національного університету
Житомир, Україна
sveta_shevchuk@ukr.net*

ЦІННІСНІ АСПЕКТИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

«З розвиненим смаком, зазвичай, поєднуються ясність розуму, сприйнятливість почуттів, вільнодумство і навіть гідна поведінка, а з нерозвиненим смаком, зазвичай, пов'язане протилежне»

Ф. Шиллер

Культурний колапс, з яким зіштовхнулось сучасне суспільство, пояснюється, окрім інших причин, ще й тим, що більшість людей, зокрема молодь, не здатні зорієнтуватись у великих потоках інформації, а саме, відрізнити істинне від хибного, прекрасне від потворного, справжні цінності від того, що таким не є. Сучасна людина, розчинена в масі інших людей, потерпає від конфліктів, постійного агресивного впливу символів та симулякрів, які борються за її свідомість та волю; вона поступово втрачає свою автономність, індивідуальну («від себе», а не через мас-медійні і телекомунікаційні практики) здатність бачити світ у всій його багатогранності, свої духовні та моральні орієнтири. Разом з цим поступово змінюються і уявлення про базові цінності освіти. Вона перестає бути винятково інформаційно-знанієвою та суто пізнавальною діяльністю; вузька наукова орієнтованість її змісту розширюється до загальнокультурних основ. Тому актуальною бачиться сьогодні проблема